

Kronikk sendt Aftenposten 24. mars, refusert 25. mars 2014:

Klimadebatten – hvor fører den hen?

I norsk samfunnsdebatt i begynnelsen av 1970-årene var ordet *motekspertise* sterkt i vinden. Ordet avspeilte noe av tidsånden – godtfolks skepsis overfor offisielt autoriserte «sannheter» og et uttalt behov for alternativ, uavhengig informasjon. Det var en skepsis som stundom kunne ta overhånd, som f.eks. i *NEI*-kampanjen forut for EF-folkeavstemningen 25. september 1972, men som i bunn og grunn også var noe av et sunnhetstegn. Ikke så å forstå at folk flest uten videre ville påstå at myndighetene systematisk forsøkte å *lure* folk, men mange følte nok – i pakt med det rotnorske, vinje'ske *tvisynet* – at enhver sak har to sider (minst), og det kunne jo være greit å høre den andre siden også – ikke bare øvrighetenes. Det er symptomatisk for vår tid at ordet *motekspertise* nå har forsvunnet fra vokabularet i det offentlige ordskiftet. I den grad dette er uttrykk for at dagens norske befolkning har en mer servil og ukritisk holdning til våre makthavere enn hva som var tilfellet tidligere, er det desto mer ønskelig at *motekspertise*-begrepet hentes inn igjen i varmen.

Man behøver ikke være konspirasjonsteoretiker for å ha fått med seg at den såkalte «klimadebatten» ikke handler om klima i det hele tatt – knapt nok om fakta, og slett ikke om vitenskap – men om **makt**. Nærmere bestemt makt slik den arter seg i begreps- og interaksjonstriangelet «Makt-Myter-Media» - slik det også gis tallrike eksempler på i boken av samme navn (Frode Fanebust (red.) *Makt Myter Media*, Kolofon forlag, Oslo 2013). Dette er et sammensatt tema, men for å sette det på spissen: Mytenes makt over menneskenes sinn og tankeevne utnyttes av politikerne (makthavere så vel som deres utfordrere) i deres bestrebelse for å konsolidere eller vinne den politiske makten, og stadfestes av byråkratene (som glatt finner seg i at *lydighetskravet* og *lojalitetsprinsippet* settes over Grunnlovens § 100) og av media – et felt som befolkes av aktører som løper i flokk, ivrige etter å bekrefte at de er innforstått med den til enhver tid rådende «konsensus».

Resultatet er ensrettet samfunn, hvor alle er mer eller mindre klar over faren ved å stille kritiske spørsmål ved de myter og oppleste og vedtatte «sannheter» som inngår i den rådende «konsensus»: Hets, ironisering, latterliggjøring, mobbing, marginalisering osv.

Hva en slik «konsensus» består i på et gitt område, avhenger av hvem som har **definisjonsmakten** – hvem som har klart å tilegne seg monopol på «riktige» holdninger eller meninger og dermed kontroll over samfunnsdebatten. Det er denne situasjonen som vi også har sett gjennom de siste 20-25 årene med hensyn til klimadebatten. Dette er hva som har skjedd på den internasjonale arena, og det gjelder i høy grad for Norges vedkommende. I dette bildet hører det også med at media – journalistene – langt på vei har valgt å opptre som trosvitner for den politisk definerte «rette lære» i stedet for å stille de kritiske spørsmålene som er selve forutsetningen for enhver meningsfylt debatt.

Dersom klimadebatten skal kunne endre retning eller karakter, må de som sitter på definisjonsmakten komme på andre tanker, eller selve definisjonsmakten må forvitte.

Denslags skjer ikke i en håndvending. At f.eks. FN's Klimapanel IPCC blir stadig mer diskreditert, vil i seg selv neppe være tilstrekkelig i så måte. Motargumentet fra de klimafrelste vil fortsatt være at «ingen er ufeilbarlig», og at «IPCC er tross alt det beste og mest vitenskapelig pålitelige vi har».

Derfor er det illusorisk å tro at fakta alene er nok til å «vinne» klimadebatten. Fakta er selvsagt viktige: Det vil nødvendigvis gjøre inntrykk hvis og når det viser seg at IPCCs modeller har vært forfeilede og at de IPCC-inspirerte katastrofe-spådommer ikke slår til. Men hva som skal til for at et faktum oppfattes som ugjendrivelig av alle, er ikke entydig, og usikkerhetsmomentet vil alltid kunne brukes til å så tvil om motpartens argumentasjon. Det er f.eks. lett å bortforklare det forhold at det ikke har funnet sted noen global oppvarming i de siste 16 år til tross for en samtidig vedvarende økning av atmosfærens CO₂-innhold. Og dette gjøres da også, gjerne med henvisning til at de postulerte klimaeffekter jo må forstås i et mer langsiktig fremtidsperspektiv.

De mest engasjerte tilhengerne av tesen om den menneskeskapte globale oppvarming, finner man i dagens Norge blant 15-16-åringene - trolig den mest reseptive målgruppen for medias kampanjehjournalistikk. Det er disse som har vært utsatt for det mest massive meningspress spesielt fra skolens side – fra lærerne, fra departementalt godkjent undervisnings- og «informasjons»-materiell og fra omreisende klima-emissærer. Det er denne generasjonen som oversvømmer avisenes leserbrevspalter med likelydende bekymringsmeldinger: Kloden koker, det er vår skyld, vi står ved kanten av stupet, vi alle har et ansvar, – og politikerne må gjøre noe NÅ!

For disse – dagens tenåringsgenerasjon - vil det holde hardt å gi slipp på sin barnelærdom og miste sine illusjoner. Den definisjonsmakten som de har underkastet seg i sine formative år, vil de vanskelig kunne frigjøre seg fra. Og denne generasjonen – de mest artikulerte, skråsikre og helfrelste opinionsbærere blant dem – vil selv gradvis arve definisjonsmakten, og videreføre bruken av den.

Dermed er det på sin plass å stille seg spørsmålet om hvor klimadebatten egentlig vil føre hen – det være seg på kortere eller lengre sikt. Det vi kan si med sikkerhet, er at det alltid vil bestå et behov for at det stilles kritiske spørsmål ved tilvante forestillinger og autoriserte oppfatninger. Men kritiske spørsmål er ikke tilstrekkelig til å utfordre en hegemonisk ekspertise – i så måte behøves også seriøs og robust motekspertise. Derfor har en organisasjon som Klimarealistene en viktig oppgave å fylle, som formidler av motekspertise, som motvekt mot ensretting av samfunnsdebatten, og mot de kostbare og stundom ødeleggende beslutninger som slik ensretting og meningstvang fører med seg.